

Vastaus kirjalliseen kysymykseen inhouse-yhtiöiden vähimmäisomistusosuusedellytyksen kustannuksista ja muista vaikutuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Lohikoski, Hanna Sarkkinen, Johannes Yrttiaho, Veronika Honkasalo ja Laura Meriluoto/vas sekä kansanedustaja Aki Lindén /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 332/2024 vp:

Miten uudistuksesta seuraava arviolta 3—5 miljardin euron lisärahoitustarve ja pysyvä kustannusnousu katetaan kunnissa ja hyvinvointialueilla,

miten hallitus aikoo varmistaa, että inhouse-yhtiöiden vähimmäisomistusosuusedellytystä asetettaessa turvataan kuntien perustuslailla suojattu itsemääräämisoikeus ja

miten kuntien ja hyvinvointialueiden kyberturvallisuus taataan hankintojen hajautuessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa julkisten hankintojen lainsäädännöstä. Hankintalaki (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeusurakoista 29.12.2016/1397) on yleislaki ja luonteeltaan prosessilaki. Siinä säädetään niistä menettelysäännöistä, joita viranomaisten ja muiden hankintalaissa määriteltyjen hankintayksiköiden on noudatettava, kun ne hankkivat tavaroita, palveluita ja rakennusurakoita. Hankintalaissa ei säädetä hankinnan kohteesta, eikä siitä, mitä vaatimuksia sille asetetaan, tai mitä tarjouksen valintaperusteita hankinnassa käytetään.

Vireillä oleva hankintalain uudistus ja siihen sisältyvä sidosyksiköiden 10 % vähimmäisomistusvaatimus perustuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan. Valtioneuvosto asetti 20.2.2024 hyvin laajapohjaisen työryhmän valmistelemaan uudistusta, jotta valmistelun monipuolisuudesta voidaan huolehtia alusta pitäen. Työryhmässä ovat edustettuna valtionvarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, puolustusministeriö, oikeusministeriö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Suomen Kuntaliitto ry, Elinkeinoelämän keskusliitto r.y., Suomen Yrittäjät ry ja Hansel Oy. Työryhmä kuulee lainvalmistelun yhteydessä kattavasti sidosryhmiä ja hankintayksiköitä, tarjoajien edustajia eri toimialoilta sekä muita sidosryhmiä. Työryhmällä on lisäksi tiettyjä alatyöryhmiä erityiskysymysten valmistelua varten. Päätöksenteon tietopohjan vahvistamiseksi työ- ja elinkeinoministeriö tilasi jo syksyllä

2023 Kilpailu- ja kuluttajavirastolta sidosyksikköjä koskevan vaikutusten arvioinnin. Selvityksessä arvioitiin sidosyksiköiden käytön yleisyyttä, omistusrajoja sekä 10%:n vähimmäisomistusvaatimuksen vaikutuksia. Vaikutusarviointi toteutettiin kaikkia sidosryhmiä avoimesti kuullen. KKV:n selvityksen valmistumisen jälkeen keskustelua ja vaikutusarviointityötä on jatkettu lainvalmistelutyöryhmässä sekä työ- ja elinkeinoministeriössä virkatyönä.

Hankintalakityöryhmän työ päättyy marraskuun lopussa 2024. Tämän jälkeen työ- ja elinkeinoministeriössä viimeistellään luonnos hallituksen esitykseksi. Tavoitteena on lähettää luonnos hallituksen esitykseksi lausuntokierrokselle vuoden 2025 alussa, jonka lisäksi lausuntoja voivat antaa kaikki muutoksesta kiinnostuneet tahot. Lausuntoaikaa annetaan kahdeksan viikkoa, jotta varmistetaan, että kaikilla sidosryhmillä on riittävästi aikaa lausua asiasta. Lausuntokierroksen yhteydessä vaikutuksia selvitetään avoimen palautteen lisäksi täsmällisillä kysymyksillä. Vasta lausuntopalautteen arvioinnin jälkeen laaditaan varsinainen hallituksen esitys pykälämuotoiluineen. Se on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2025.

Edellä kuvatun mukaisesti hankintalain muutoksen valmistelu on vielä varhaisessa vaiheessa, eikä sidosyksikkösääntelyä koskevia pykälämuotoiluja ole vielä laadittu. Tuleva lausuntokierros on tärkeä osa lainvalmisteluun liittyvää vaikutusarviointia.

Lainvalmisteluprosessin aikana huomioidaan myös perustuslaki, sekä muu asian kannalta huomioon otettava lainsäädäntö. Lisäksi vaikutusten arvioinnissa pyritään ennakoimaan sen taloudellisia, toiminnallisia ja inhimillisiä vaikutuksia niihin tahoihin, joita muutos koskee, erityisesti kuntia ja hyvinvointialueita, ja pyritään rajoittamaan mahdollisia haittoja. Tavoitteena on, että tarvittavat muutokset voitaisiin toteuttaa muu lainsäädäntö huomioon ottaen hallitusti muun muassa riittävien siirtymäaikojen avulla.

Helsingissä 8.10.2024

Työministeri Arto Satonen

VN/27043/2024-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: